

Associació Internacional de

Ciutats Educadores

25
Butlletí
especial
2016

CIUTATS
EDUCADORES PER A
UN MÓN MILLOR

Premi Ciutats Educadores a Bones pràctiques de Convivència a la ciutat

La globalització i el creixement urbà comporten, alhora, el repte de garantir un accés equitatiu als serveis bàsics i de donar resposta a les desigualtats creixents. ONU-Hàbitat adverteix del risc que si el creixement urbà no va acompanyat d'una planificació adequada, pot portar a situacions de segregació social i espacial i contribuir al desarrelament i a l'individualisme, deshumanitzant així les ciutats i afectant negativament la seva governabilitat. Per a contrarestar aquests efectes i promoure els lligams socials, pren força la necessitat de fer participar la ciutadania en la definició de les estratègies de desenvolupament, com també en el disseny, la posada en pràctica i l'avaluació de les actuacions de transformació urbana.

Precisament, la convocatòria del **Premi Ciutats Educadores a Bones pràctiques de Convivència a la ciutat** respon a la voluntat de l'AICE de destacar models de planificació, gestió i intervenció que contribueixin a eliminar barreres físiques, socials i comunicatives, a reduir conflictes urbans i a evitar la segregació, fomentant la creació de nous lligams socials i el sentit de pertinença a una ciutat que necessita l'aportació de tots els seus habitants.

Amb aquest premi es vol reconèixer internacionalment la tasca duta a terme per les ciutats de l'Associació i inspirar altres ciutats a l'hora de construir entorns més educadors, inclusivament i cohesionats, en què persones de diferents edats, cultures i creences puguin conviure en harmonia.

Un jurat internacional, format per acadèmics i per representants del Comitè Executiu de l'Associació i de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), va estudiar les **57 candidatures de 45 ciutats d'11 països i 3 continents**. La riquesa i la diversitat de les experiències presentades evidencien el potencial educador de les ciutats com a agents actius de transformació social. Després d'analitzar totes les iniciatives rebudes i d'un debat en profunditat, es van escollir les 3 bones pràctiques guanyadores d'aquesta primera edició per la seva contribució, des de diferents àmbits, a una bona convivència a la ciutat.

El jurat va subratllar la importància de formar una ciutadania activa, implicada en la millora del seu entorn, mitjançant accions pedagògiques i de sensibilització destinades a aprendre a viure junts, a desenvolupar empatia i a adquirir consciència social.

També va assenyalar que l'existència d'espais que convidin al diàleg intercultural i intergeneracional, a l'intercanvi de coneixements, a la posada en marxa de projectes conjunts i a la gestió dels conflictes des de la comprensió mútua i el respecte als valors del pluralisme i la pau, afavoreix una bona convivència. Obrir l'escola a la comunitat i fer de la comunitat una aula d'aprenentatge permet establir vincles de complicitat per a aquesta educació integral i al llarg de la vida que persegueix la Ciutat Educadora.

Des d'aquí, la nostra enhorabona a **Espoo, L'Hospitalet de Llobregat i Saha-gu, ciutats guanyadores del Premi 2016**, i el nostre agraïment a totes les ciutats que han participat en aquesta primera edició.

Secretariat de l'AICE

c/ Avinyó 15, 4a planta
08002 Barcelona
Tel. + 34 93 342 77 20
Fax. +34 93 342 77 29
E-mail: bidce@bcn.cat

Espoo (Finlàndia)

L'Hospitalet de Llobregat (Espanya)

Saha-gu (República de Corea)

Espoo

Centre d'Aprenentatge Opinmäki

Espoo, situada a l'àrea metropolitana d'Hèlsinki i amb 280.000 habitants, és actualment la segona ciutat més poblada de Finlàndia i la que registra un creixement més gran. En aquest sentit, s'espera un increment del 24% de la seva població per als propers 15 anys. Seu d'empreses internacionals i de negocis d'alta tecnologia, Espoo és un dels principals viviers d'innovació del nord d'Europa.

L'any 2005, l'Ajuntament d'Espoo es va proposar crear el Centre d'Aprenentatge Opinmäki al barri de Suurpelto, en una àrea residencial nova en construcció, i convertir-lo en un punt d'atracció de la ciutat.

Opinmäki és un equipament municipal pensat per a funcionar, alhora, com a centre d'educació formal i com a seu d'activitats i serveis educatius i culturals adreçats a tota la ciutadania. Un punt de trobada que ha comptat amb la participació activa de la ciutadania tant en el seu disseny com en la seva planificació.

Així, es va crear el Grup d'Usuaris, format per veïns i representants d'institucions i serveis culturals i educatius de la ciutat, que va fer propostes sobre l'ús compartit de les instal·lacions i sobre les normes bàsiques de funcionament, propostes que es van tenir en compte a l'hora de dissenyar l'equipament.

El formigó, la fusta i els maons han estat els principals materials emprats en la construcció d'Opinmäki, concebut com un conjunt d'espais oberts parcialment sense parets i altament flexible. Aquesta amplitud i simplificació dels espais afavoreix un entorn d'aprenentatge obert i fomenta la trobada entre persones de diferents edats i cultures.

De l'oferta existent a Opinmäki cal destacar un centre educatiu infantil, una escola d'educació primària, una escola internacional que ofereix el seu currículum en anglès, un casal

juvenil, un poliesportiu, un centre d'educació per a persones adultes, i també un seguit d'activitats culturals organitzades per diferents institucions, clubs i associacions.

A més, hi trobem el Centre d'Aprenentatge Actiu (AKKU, de les sigles en finès), que presta els serveis d'una biblioteca moderna, obert cada dia de 7.00 a 22.00 hores i capdavanter a l'hora d'oferir la modalitat d'autoservei en el préstec de llibres, i l'Espai de Creació (Makerspace), en què els usuaris, independentment de la seva edat, poden experimentar, compartir i aprendre un ampli ventall de coses noves, des de fer impressions tridimensionals fins a costura.

D'aquesta manera, les aules que al matí s'omplen de nens i nenes de les escoles, a la tarda i al vespre acullen activitats organitzades pel centre d'educació per a persones adultes, per entitats culturals o pels mateixos veïns. Per aquest motiu, a les aules no hi ha pupitres individuals convencionals i tant el vestíbul com l'auditori i el restaurant serveixen per fer-hi conferències, seminaris i actuacions artístiques diverses de teatre, dansa, música, etc.

Aquest equipament, inaugurat l'any 2015, duu a terme una important tasca en la creació del sentiment de pertinença a la comunitat i en l'establiment de lligams socials entre els habitants d'aquesta nova àrea residencial. Un espai que promou el diàleg, convida a la participació i ofereix noves experiències a persones de distintes edats i de cultures diverses.

A més de ser el cor del barri de Suurpelto, aquest centre educatiu i cultural s'està consolidant com un punt de referència a la ciutat. N'és una mostra el fet que el Centre d'Aprenentatge Actiu ha esdevingut en pocs mesos una de les biblioteques més freqüentades d'Espoo.

Equipament municipal dissenyat amb la participació activa de la ciutadania que acull una àmplia oferta d'activitats i oportunitats educatives per a persones de 0 a 100 anys.

Presenta: Ajuntament d'Espoo, Serveis educatius i culturals
Contacte: Sra. Annika Forstén
e-mail: annika.forsten@espoo.fi; opinmaki.info@espoo.fi

L'Hospitalet de Llobregat

Impuls de l'Aprenentatge-Servei com a eina de convivència, cohesió social i participació

Amb més de 260.000 habitants en tan sols 12,4 km², L'Hospitalet de Llobregat és la segona ciutat més poblada de Catalunya. Veïna de Barcelona es caracteritza pel fet de ser un municipi d'acollida. El 19% de la població és d'origen estranger, principalment del nord de l'Àfrica, de l'Amèrica Llatina i de l'Àsia, amb una distribució desigual, ja que en alguns barris supera el 35%. La taxa d'atur arriba al 16,5% i la renda familiar bruta és un 18% inferior a la mitjana de Catalunya.

L'any 2007, L'Hospitalet de Llobregat es va plantejar la millora de l'educació com una aposta de ciutat. Així, l'Ajuntament es va marcar com a objectius augmentar l'èxit escolar, evitar l'abandonament prematur i l'absentisme, disminuir la conflictivitat als instituts, fomentar la inclusió de l'alumnat immigrant a l'escola i a la ciutat, obrir els centres educatius als veïns promovent àmplies xarxes educatives i acostar el jovent al seu entorn més proper per tal que se'n senti orgullós i s'impliqui en la seva transformació.

És per això que l'Ajuntament va decidir impulsar l'Aprenentatge-Servei, proposta educativa que va incorporar al conjunt d'escoles, instituts i centres de lleure educatiu de la ciutat, com una estratègia global que compta amb el suport polític del conjunt del consistori i amb la implicació de diverses àrees del govern municipal.

L'Aprenentatge-Servei (d'ara endavant, ApS) és una metodologia pedagògica que uneix, en una sola acció, l'aprenentatge d'una determinada part del currículum educatiu amb l'acompliment d'una tasca en benefici de la comunitat. Els nois i noies aprenen continguts i valors i adquireixen competències i habilitats desenvolupant alhora un compromís social amb els col·lectius més vulnerables del seu entorn, exercint així des de ben joves el seu dret a una ciutadania activa implicada en la transformació de la societat.

Per a impulsar les iniciatives d'ApS a la ciutat, es crea un grup de treball permanent que es reuneix un cop al trimestre per a coordinar, dinamitzar i avaluar les propostes. Aquest grup és format per 10 persones en representació del professorat, les entitats socials participants, el centre promotor d'ApS de Catalunya, el govern autonòmic i l'Ajuntament.

Al seu torn, es constitueix un equip tècnic municipal encarregat de fer el seguiment dels projectes i d'oferir formació i assessorament al professorat, educadors i activistes socials que volen promoure l'ApS en els seus centres docents o associacions, i es creen espais de trobada entre els centres escolars i les entitats que volen acollir alumnes en les seves activitats socials i educatives.

Cada any s'han anat sumant nous centres educatius i entitats socials a les propostes d'ApS a la ciutat. Actualment, hi ha més de 100 projectes estables d'ApS en marxa protagonitzats per més de 2.000 alumnes de 44 centres d'educació primària i secundària que atenen les necessitats de col·lectius diversos de prop de 70 entitats socials i educatives.

Les activitats d'ApS abasten àmbits ben diversos: oferir un servei en residències de gent gran (exercicis de motricitat, jocs de memòria, actuacions musicals, etc.), prestar suport a persones grans en l'aprenentatge de la lectoescriptura o en l'alfabetització digital, acollir l'alumnat nou incorporat al centre, narrar contes per als més petits a les biblioteques, ajudar en tasques de manteniment i millora de l'entorn escolar i de la ciutat, organitzar rutes amb bicicleta per a persones amb discapacitat, participar en campanyes solidàries... Aquestes activitats aconsegueixen aplegar persones de diferents edats i cultures, esdevenint així un exemple clar de foment de les relacions intergeneracionals i interculturals, de la cohesió social, de la vinculació amb el barri i de l'educació en valors.

Amb aquesta nova proposta educativa s'ha aconseguit renovar pedagògicament les aules, s'ha reduït l'absentisme escolar i s'ha millorat la convivència als centres. N'és una prova el fet que de les 52 mediacions del curs escolar 2009-2010 es va passar a només 5 intervencions en el curs 2014-2015. L'ApS ha contribuït, d'altra banda, a millorar la imatge dels centres educatius i del col·lectiu de joves, a promoure les xarxes col·laboratives i a enfortir el teixit associatiu de la ciutat.

Més de 2.000 alumnes participen en activitats d'Aprenentatge-Servei en una setantena d'entitats de la ciutat.

Presenta: Ajuntament de L'Hospitalet, Regidoria d'Educació
Contacte: Sr. Lluís Esteve Garnés
e-mail: lesteve@l-h.cat;
 regidoria.educacio@l-h.cat

Saha-gu

Barri Cultural de Gamcheon

Saha-gu, amb 375.000 habitants, forma part de l'àrea metropolitana de Busan (República de Corea). La història del barri de Gamcheon, situat en un turó de la ciutat, es remunta als anys cinquanta, quan milers de refugiats de la guerra de Corea provinents d'arreu del país es van instal·lar en aquesta zona, que es va transformar ràpidament en una gran àrea de cases amuntegades que s'estenen al vessant de la muntanya. Els carrers en forma de laberint i els tons de color pastel de les cases donen un aspecte pintoresc a aquest indret.

En plena industrialització, Gamcheon va arribar a tenir gairebé 30.000 habitants, però posteriorment bona part d'aquests van emigrar cap a altres llocs, fins a passar a poc més de 8.000 persones, amb una població envellida, el 24% de la qual són persones de més de 65 anys. Moltes cases van ser abandonades; això, juntament amb el fet de no disposar d'una infraestructura bàsica (sistema d'abastament d'aigua, xarxa de clavegueram, etc.), va provocar que el barri es degradés, amb el risc de desaparèixer amb el temps.

L'any 2010, el govern local de Saha-gu, en col·laboració amb urbanistes, artistes i els mateixos veïns, es proposa revitalitzar el barri i atreure turisme a la zona, tot apostant per un desenvolupament sostenible que respectés la singularitat i el valor artístic de Gamcheon.

Així, doncs, es constitueix el Consell de veïns, encarregat de promoure la qualitat de vida del barri i de cercar solucions als problemes plantejats. Organitzats en diferents grups de treball, els veïns participen en tasques com ara la rehabilitació de cases, l'obertura de negocis locals, la promoció del barri, la neteja i el manteniment dels carrers, etc.

D'una banda, es fa un gran esforç per a millorar les infraestructures del barri (murs de contenció, sistema d'abastament d'aigua,

clavegueram, pavimentació de carrers, creació de zones d'aparcament, etc.). De l'altra, artistes i veïns treballen en la rehabilitació de cases velles de persones amb una renda baixa, com també en la reforma de cases abandonades per a donar-hi un nou ús comunitari. Així, per exemple, uns antics banys públics han estat reconvertits en un centre comunitari en què s'organitzen activitats educatives i culturals.

Ahora, es promou l'obertura de negocis al barri: botigues, cafès, restaurants, galeries, tallers d'artesanía, hostals, etc. Aquestes activitats comercials donen feina als residents i generen ingressos, una part dels quals reverteixen en la comunitat: distribució de menjar per a veïns necessitats, servei de bugaderia per a gent gran, rehabilitació de cases, organització de diferents actes i festivals, etc.

Per a optimitzar el lideratge i l'autogestió entre els veïns, se'ls capacita en diverses matèries, com ara en la gestió de negocis i tècniques de venda o en la creació de tallers d'artesanía dirigits per artesans locals. També s'ofereix formació als voluntaris que realitzen visites guiades pel barri i es fomenta la curiositat i la creativitat entre infants i joves per mitjà de la iniciativa "Creixent amb l'art".

Les múltiples tonalitats de les cases, les més de quaranta obres d'art repartides pel barri, les botigues d'artesanía, les galeries d'art i els cafès, a més de la programació d'actes culturals i la participació de la ciutadania en la revitalització i promoció del seu barri, confereixen a Gamcheon un atractiu singular. En aquest sentit, les escultures i els murals fets per artistes i veïns embelleixen el barri i sorprenen els visitants.

L'any 2015, Gamcheon va rebre la visita de més de 140.000 persones. Aquest barri, abans pobre i marginal, ha passat a ser una zona amb una gran activitat cultural, dinàmica i plena de vida.

Govern local, urbanistes, artistes i veïns treballen junts en la regeneració cultural d'un barri marginal per transformar-lo en un gran espai dinàmic i ple de vida.

Presenta: Govern local de Saha-gu, Departament de Formació al llarg de la vida
Contacte: Sr. Jeoung Seoungkoy
e-mail: jskoy@korea.kr